

Kuntametsien kestäväen käytön edellytykset ja mahdollisuudet

Monikäyttöiset metsät ja ilmastotavoitteet

Varsinais-Suomessa –webinaari 23.9.2021

Tommi Maasilta, ympäristöpäällikkö, yhdyskunta ja ympäristö –yksikkö, Kuntaliitto

VISIO:
**Vaikuttava
kumppani
kunnille**

**KUNTA
LIITTO**

ARVOT: Askeleen edellä - Yhteistyötä yli rajojen - Avoin toimintakulttuuri

Kokonaiskestävä kuntametsä -hanke

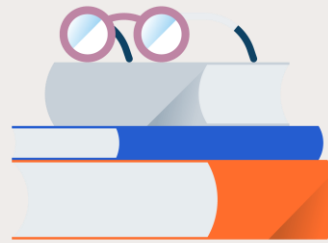
Tarve kuntametsien monitavoitteisen käytön selvitykselle nousi esiin Ravinneneutraali kunta -hankkeen (RANKU3), Tapio Oy:n ja kuntien yhteisessä hanketyössä ja Ilmastokunnat-toiminnassa

Monitavoitteiset kuntametsät

Kaikki Suomen kunnat omistavat metsää ja niiden käytölle kunnat voivat omistajina asettaa monenlaisia tavoitteita.

- Taloudellinen tuotto
- Virkistyskäyttö
- Luonnon monimuotoisuus
- Hiilinielut ja -varastot
- Ravinteiden kierrätyksen edistäminen ja vesistökuorman vähentäminen
- Maisema-arvojen säilyminen

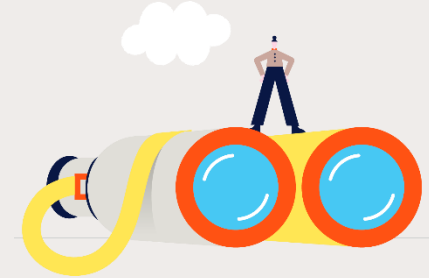

Nykytilakartoitus 2020

Kuntien tarkemman tilannekuvan ja tarpeiden kartoittamiseksi Kuntaliitto, Maaseudun INFRA -verkosto, RANKU3-hanke ja Tapio Oy aloittivat toukokuussa 2020 nykytilakartoituksen laatimisen.

Tavoitteena oli tuottaa kattava kuvaus metsien käytön

- Tavoitteista
- Suunnittelusta
- Kehittämistarpeista

Pitkän aikavälin tavoitteena

Luoda pohjaa laajemmalle kuntametsien käytön kehittämistyölle.

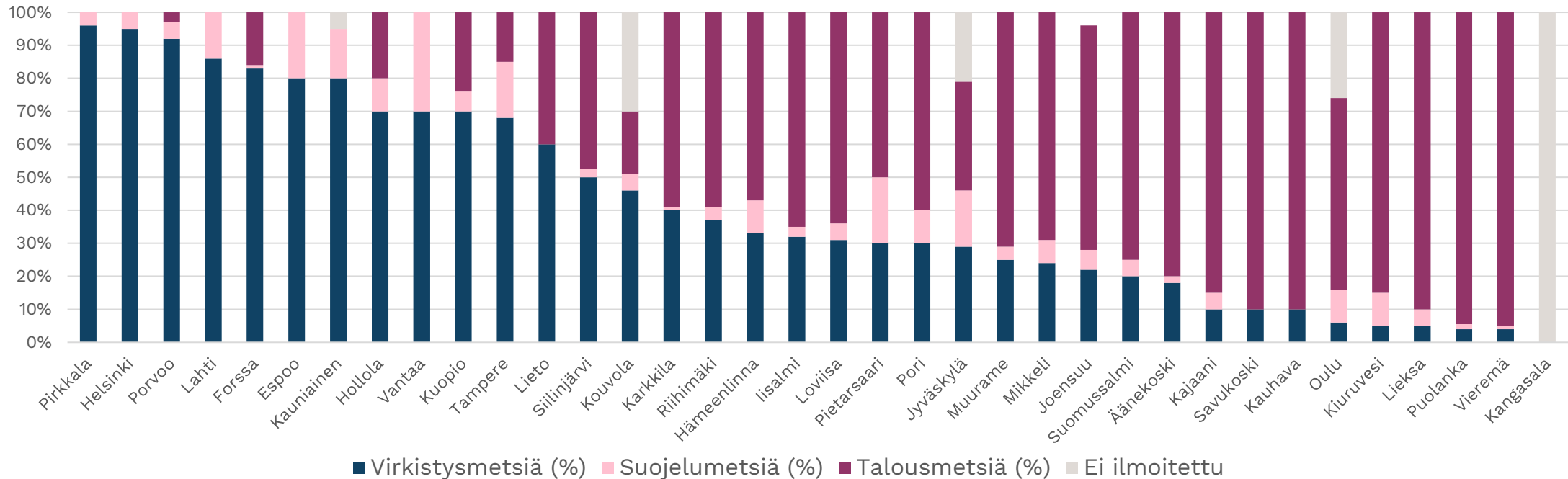
- Mahdollisuus tuottaa kunnille käytännön tietoa ja ohjeita omien metsien hoitoon ja käyttöön erilaisten tavoitteiden pohjalta. (2021-2022)

Metsien käyttömuodot

Vastaajia pyydettiin arvioimaan miten kunnan metsät jakautuvat (%) virkistys-, suojeleja talousmetsäkäyttöön niiden pääkäyttömuodon mukaan

Käyttöluokituksen keskiarvot:

1. Talousmetsät (ka 51,05%), 2. Virkistysmetsät (ka 42,03%) ja 3. Suojelumetsät (ka 7,68%)

Haastatteluissa kunnat kertoivat usein luokittelevansa metsänsä valtakunnallisen Viherympäristöliiton Viheralueiden hoitoluokituksen mukaisesti. Osalla kunnista myös kapeampi hoitoluokitus.

Yhteenveto

- Kaikilla kyselyyn vastanneilla kunnilla on jonkin verran virkistysmetsää, mutta talousmetsää ei kaikilla vastanneilla kunnilla ole lainkaan. Keskiarvollisesti talousmetsää on kuitenkin eniten. Käyttöluokituksen keskiarvot:
  - 1. Talousmetsät (ka 51,05%), 2. Virkistysmetsät (ka 42,03%) ja 3. Suojelumetsät (ka 7,68%)
- Vaihtelevuus kuntien metsäsuunnitelmien ajantasaisuudessa on suuri. Erityisesti virkistysmetsäsuunnitelmien ajantasaisuudessa on runsasta vaihtelua.
  - Vanhin virkistysmetsäsuunnitelma tehty vuonna 1990 ja uusin 2020.
  - Vanhin suojelumetsäsuunnitelma tehty vuonna 2012 ja uusin 2019.
  - Vanhin talousmetsäsuunnitelma tehty vuonna 2010 ja uusin 2020.
- Metsien käytölle on asetettu erilaisia tavoitteita, mutta kaikkia ei seurata. Eniten seurataan metsätalouden tuottoa ja vähiten metsien ravinteiden kierrätystä.
- Kuntametsien käytön hallinnassa haasteina resurssipula, epäselvät tavoitteet ja ristiriitaisuudet sekä vastuunjaon pirstaleisuus (metsien käytön vastuut jaettu monelle yksikölle).

Kuntametsien monet tavoitteet

Lähes kaikki Suomen kunnat omistavat metsää ja niiden käytölle kunnat voivat omistajina asettaa monenlaisia tavoitteita.

- Taloudellinen tuotto
- Virkistyskäytön lisääminen
- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen
- Hiilinielut ja -varastot
- Ravinteiden kierrätyksen edistäminen ja vesistökuorman vähentäminen
- Maisema-arvon säilyminen
- Terveysten edistäminen

Yleisesti tavoitteet ovat muuttuneet viimeisen 10 vuoden aikana monipuolisemmiksi.

Kuntametsien merkitys

Suomen kunnat omistavat metsää n. 430 000 hehtaaria, joka on vain n. 2% kaikesta Suomen metsämaasta. Kuntien metsillä on kuitenkin kokoaan suurempi merkitys.

- Lähellä kuntalaisia ja helposti saavutettavissa
- Metsät tarjoavat hyvinvointi-, terveys- ja elinvoimavaikutuksia sekä mahdollistavat jokamiehen oikeudet (luontomatkailu, ulkoilu, marjastus, sienestys, ympäristökasvatus)
- Kaupunkimetsillä on tärkeä rooli monimuotoisuuden suojelussa
- Vastuullinen metsienkäyttö voi olla positiivinen imago kunnille ja toimia esimerkkinä yksityisille metsänomistajille
- Kunnissa voidaan vaikuttaa puun käytön edistämiseen julkisessa rakentamisessa. Puun käytön lisääminen rakentamisessa on tehokas keino edistää kansallisen energia- ja ilmastostrategian ilmastotavoitteiden toteutumista.

Kohti kestävämpää metsäomaisuuden hallintaa

- Kunnat kaipaavat valtakunnallisia linjauksia ja ohjeistuksia metsien hoitoon ja käyttöön
- Monet kunnat - koosta riippumatta - kokevat, ettei tieto kulje nykyisissä tietojärjestelmissä optimaalisesti. Nykyiset metsä- ja paikkatietojärjestelmät ovat kankeita kuntien tarpeisiin.
  - Mm. Tahto-hanke (Tavoitteiden yhteensovittaminen metsien hoidon ja käytön päätöksenteossa)
- Pienet kunnat kaipaavat toistensa tukea ja sparrausta –malliprojekteja
- Päättäjien ja luottamushenkilöiden metsätiedon lisääminen – eri tavoitteiden luoman kokonaisuuden tarkastelu
- Monitavoitteisen metsien käytön hidasteena resurssit sekä juurtuneet käytännöt
- Onnistumisina koetaan mm. asukkaiden laaja tyytyväisyys metsien hoitoon ja käyttöön sekä kunnassa tehdyt monitavoitteisemmat metsäsuunnitelmat

- Tarvitaan poliittista tahtoa. Ei nakerreta luonto- ja virkistysalueita yleis- ja asemakaavoissa.
- Kunnilla kaavoitusmonopoli ja itsehallinto.
  - Ymmärrys lähiluonnon merkityksestä
  - Kuntalaisten paine.
- Kaikilla kunnilla ei suuria maa/metsäomistuksia, joten vaikeampaa edistää kestävää käyttöä.
  - Jouduttu myymään taloudellisissa haasteissa tai käyttämään vaihtomaina. Kuntien vaihteleva taloudellinen tilanne.
- Kunnissa monitavoitteista metsänhoitoa, mutta kuitenkin puunmyynnin tuottotavoitteet voivat vielä olla monessa kunnassa suuria pakon sanelemista syistä.
- Kunnat kaipaavat mm. sujuvampaa yhteistyötä ja tukea eri toimijoiden kanssa, enemmän resursseja sekä valtakunnallisia suuntaviivoja metsien käsittelyyn ja seurantaan.
- Luonnonsuojelulain uudistuksen ekologinen kompensatio

Luontokunnat-verkosto

- Perustettu kunnissa tehtävän luontotyön tueksi syyskuussa 2020
- Mukana noin 160 henkilöä 60 kunnasta
- Keskeisimpänä tavoitteena on kuntien yhteistyön ja verkostoitumisen avulla saada kuntien potentiaali entistä paremmin käyttöön ja tukemaan kunnan elinvoimaa
- Toimintamalli verkostolle on kehitetty yhteistyössä kuntien kanssa
- Toiminnan käynnistämiseen on kaksivuotinen siemenrahoitus YM:stä
- Toimintaa koordinoivat yhteistyössä SYKE ja Kuntaliitto
- Toiminta on käynnistetty löyhänä yhteistyöverkostona, liittyminen ei vaadi sitoumusta kunnalta
- Tavoitteellista toimintaa suunnitellaan yhdessä kiinnostuneiden kuntien kanssa
- Verkoston keskeiset toimintamuodot: Teams-kanava, sähköpostilista, webinaarit, verkkosivut www.luontokunnat.fi, Twitter-tili @luontokunnat

luontokunnat.fi
#luontokunnat

Kiitos!

Lisätietoja:

Kuntaliiton Kuntametsät –sivu:

<https://www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/ymparisto/ymparistonsuojelu/kuntametsat>

www.kuntaliitto.fi

KUNTA LIITTO